

Aan de voorzitter van de Staten van Curaçao
Wilhelminaplein 4
Willemstad
Curaçao

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2022-0000698017

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Datum 19 december 2022
Betreft Slavernijverleden - Kabinetsreactie op het rapport 'Ketenen
van het verleden'

Geachte voorzitter, geachte leden van de Staten,

Vandaag, op 19 december 2022, heeft de minister-president namens de Nederlandse regering excuses aangeboden voor de rol van de historische voorgangers van het Nederlandse gezag bij de slavernij.

De regering is zich in dezen bewust van haar bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de Nederlandse staat in zijn historische verschijningsvormen. Zij maakt deze excuses voor de rol en betrokkenheid van onze historische, bestuurlijke voorgangers bij het toestaan, mogelijk maken, bevorderen, bestendigen en profiteren van slavenhandel en slavernij die de menselijke waardigheid langdurig en structureel hebben ondermijnd. Voorts voor het feit dat de achtereenvolgende regeringen na 1863 te weinig hebben gezien en erkend dat het slavernijverleden een negatieve doorwerking had en heeft.

In slavernij zijn mensen bewust gereduceerd tot handelswaar en op een afschuwelijke, onmenselijke wijze losgerukt uit hun omgeving en familieverbanden. De regering erkent het onmetelijke menselijk leed volmondig en eert degenen die zich tegen slavernij hebben verzet. We kunnen alleen met afschuw, berouw en schaamte kijken naar dit verleden waarmee we allemaal verbonden zijn. Met de erkenning van deze bestuurlijke verantwoordelijkheid wil de regering ook benadrukken dat de hedendaagse samenleving niet als zodanig verantwoordelijk kan worden gehouden voor de daden die uit naam van de historische, bestuurlijke voorgangers van het Nederlandse gezag zijn gepleegd. En tegelijkertijd kunnen we onze ogen niet sluiten voor de negatieve gevolgen van deze geschiedenis.

Ik heb in mijn toespraak op Curaçao benadrukt dat Nederland graag verder in gesprek gaat over wat het slavernijverleden voor het eiland heeft betekend en hoe het kabinet kan bijdragen aan hedendaags herstel en het verder bouwen van een gedeelde toekomst.

Datum

18 december 2022

Kenmerk

2022-0000698017

Kabinetsreactie op het rapport 'Ketenen van het verleden'

Tegelijkertijd heeft de Nederlandse regering haar reactie op het rapport 'Ketenen van het verleden' van het Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. In de bijlage van deze brief ontvangt u deze reactie. De vertaling naar het Papiaments ontvangt u zo spoedig mogelijk.

De regering onderschrijft in haar reactie op het rapport de visie van de Dialooggroep dat erkenning en excuses voor het historisch leed de basis zijn voor hedendaags herstel. Daarom zet het kabinet de komende jaren in op een integraal pakket aan maatregelen die tezamen een duurzame impuls geven aan de versterking van de kennis en bewustwording, erkenning en herdenking en de doorwerking en verwerking van het slavernijverleden. Dit wordt onder meer gedaan door een bijdrage aan de ontwikkeling van een slavernijmuseum met een lokale weerslag op alle eilanden, een breed wetenschappelijk onderzoek naar het koloniale slavernijverleden van Nederland, de oprichting van een onafhankelijk Comité dat toeziet op de invulling en organisatie van een grootse en waardige herdenking van het slavernijverleden, de rehabilitatie van Tula en anti-discriminatievoorzieningen. Dat laat onverlet dat er nog meer gedaan wordt en moet worden om ongelijkheid tegen te gaan. Denk hierbij aan armoedebestrijding, het verbeteren van het onderwijs en toegang tot goede sociale voorzieningen.

Curaçao

Enkele weken na mijn aantreden als staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bracht ik tijdens mijn kennismakingsreis op Curaçao een bezoek aan het Tula-monument. Bij dit monument trof ik een groep Curaçaoënaars, verbonden door diepe betrokkenheid bij het eiland, het verleden en toekomst, en in het bijzonder bij de verzetsheld Tula. Mijn gesprek over Tula toen, en de vele keren sindsdien, hebben een diepe indruk op mij gemaakt. Hun wens reikt verder dan alleen de erkenning voor de historische figuur Tula, zijn heldhaftige optreden en het gedachtengoed waar hij voor stond. Zij ijveren voor de ontwikkeling van Curaçao, gelijke en goede kansen voor de kinderen van het eiland.

Ik wil hier graag mijn erkenning en diep respect uitspreken voor zij die zich in de afgelopen jaren hard hebben gemaakt voor de noodzakelijke aandacht voor het slavernijverleden op Curaçao, voor het verhaal en de positie van Tula en zijn medestrijders in de samenleving. Deze geschiedenis heeft tot op heden onvoldoende erkenning en herkenning in Nederland gekregen. De vraag om Tula ook in Nederland te rehabiliteren is namelijk niet nieuw. Deze wens heeft het Plataforma Sklabitut i Herensha di Sklabitut herhaaldelijk onder de aandacht gebracht van het Nederlandse kabinet.

De Nederlandse regering gaat Tula rehabiliteren, dat zei de minister-president, dat staat in de kabinetsreactie en dat zeg ik toe in deze brief aan Uw Staten. De waarden waar Tula en zijn medestrijders voor stonden, 'vrijheid, gelijkheid en broederschap', vormen een basis voor de doorontwikkeling van het historisch en zelfbewustzijn van de Curaçaose samenleving.

Datum

18 december 2022

Kenmerk

2022-0000698017

De invulling van de rehabilitatie doen we graag samen met Curaçao, op een waardige manier die passend is bij zijn historie, ideeën en rol in de Curaçaose samenleving en het gruwelijke onrecht dat hem is aangedaan door de historische voorganger van de Nederlandse Staat. Namens het Nederlandse kabinet zeg ik toe de rehabilitatie van Tula en de daarbij behorende acties te ondersteunen, zodat dit op formele wijze kan plaatsvinden op een samen met Curaçao te bepalen moment. De excuses die vandaag zijn gemaakt zijn een eerste stap in een vervolgtraject, waarin het Nederlandse kabinet samen wil optrekken met Curaçao op de wijze en het tempo dat door Curaçao gewenst is.

In de kabinetsreactie wordt benadrukt dat wij er aan hechten dat er voor de ontwikkeling van het nationaal slavernijmuseum nauw wordt samengewerkt met de Caribische eilanden. Deze samenwerking is geen eenrichtingsverkeer, maar moet tot stand komen met een lokale weerslag op alle eilanden.

Fonds en Comité

Om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen richt het kabinet een Fonds op. Een verdere concrete invulling hiervan zal nadrukkelijk moeten plaatsvinden in dialoog met en ten behoeve van het Caribisch deel van het Koninkrijk en Suriname, die doormiddel van dit gedeelte verleden blijvend verbonden zijn met het Koninkrijk.

Om het pakket van maatregelen te bekostigen is het kabinet voornemens om in totaal €200 miljoen beschikbaar te stellen. Daarnaast is het kabinet voornemens om voor de oprichting en ondersteuning van de werkzaamheden van het op te richten Comité een jaarlijkse bijdrage van €8 miljoen beschikbaar stellen.

Herdenkingsjaar Slavernijverleden (1 juli 2023 – 1 juli 2024)

Het slavernijverleden is een zeer pijnlijk, belangrijk en onderbelicht onderdeel van onze gedeelde geschiedenis. Vanaf volgend jaar, van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024, wordt hier in het hele koninkrijk extra aandacht aan besteed tijdens het Herdenkingsjaar Slavernijverleden.

Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee) beoogt in juni en juli 2023 het Herdenkingsjaar in het hele Koninkrijk groots te openen, en in juli 2024 weer te sluiten. Het NiNsee beoogt in gesprek te gaan met Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten over het gezamenlijk vorm geven van deze grootse opening en sluiting.

Het kabinet stelt daarnaast € 2 miljoen euro beschikbaar voor de organisatie van activiteiten tijdens het Herdenkingsjaar. De uitvoering verloopt via twee cultuurfondsen: Het Mondriaan Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie. Deze subsidieregelingen zijn nadrukkelijk ook beschikbaar voor initiatiefnemers in het Caribisch deel van het Koninkrijk. De aanvraag kan worden gedaan in het Papiamentu, Papiamentu, Engels, en Nederlands.

Het kabinet beoogt een jaar waarbij het hele koninkrijk zich betrokken voelt, dat zorgt voor verbinding, tot ver na afloop van het jaar. We nodigen Aruba, Bonaire,

Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten uit om hieraan op hun eigen gewenste manier een bijdrage te leveren.

Gedeelde toekomst

De excuses van de Nederlandse regering vormen het begin van een proces, die wij samen met Caribisch Nederland en de Caribische Landen van het Koninkrijk willen doormaken. De eerste stap in het proces is de excuses, waarmee de regering rekenschap wil afleggen voor het afschuwelijke leed dat haar historische voorgangers hebben veroorzaakt. Het Herdenkingsjaar Slavernijverleden willen wij hierbij gebruiken om samen met alle betrokken partijen verdere plannen te ontwikkelen.

Dit proces houdt echter niet op na 1 juli 2024, maar vormt de basis van een gedeelde toekomst. Een gedeelde toekomst waarin wij met open vizier naar het verleden kijken, een toekomst die is gestoeld op kennis en bewustwording, erkenning en herdenken, en de doorwerking en verwerking van het slavernijverleden.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

Alexandra C. van Huffelen